

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту Закону України “Про внесення зміни до статті 20 Закону
України «Про військовий обов'язок і військову службу» щодо
комплектування Збройних Сил України посадовими особами офіцерського
складу на особливий період”

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту.

Основною запорукою успішної протидії російській збройній агресії стали хоробрі чоловіки та жінки, які самовіддано походять службу у Збройних Силах України та інших військових формуваннях. Саме вмотивований та досвідчений особовий склад дає змогу нашій державі отримувати все нові перемоги та звільняти раніше окуповані території.

Водночас, Україна все ще потребує якісних кадрів офіцерського складу. Такими офіцерами могли б стати особи сержантського і старшинського складу, які проходять військову службу та мають бойовий досвід. Однак стаття 20 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» (далі – Закон) визначає, що умовою для присвоєння первинного військового звання офіцерського складу і прийняття на військову службу за контрактом осіб офіцерського складу є успішне проходження навчання у вищих військових навчальних закладах або військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти чи на особливий період здобуття вищої освіти за ступенем не нижче бакалавра з проходженням (у разі потреби) курсу військової підготовки за напрямом, що відповідає профілю службової діяльності.

Погоджуюсь із логікою Закону, зокрема, з тим, що на посади офіцерського складу повинні прийматися особи, які мають відповідну кваліфікації, необхідно все ж зауважити, що в умовах воєнного стану чинне регулювання призводить до парадоксальних ситуацій. Так, особа, яка має вагомий бойовий досвід, але не має вищої освіти, не може претендувати на офіцерську посаду. Водночас, особа, яка пройшла виключно теоретичну підготовку, отримує керівну посаду.

Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України, затверджене Указом Президента України від 10 грудня 2008 року № 1153/2008 (далі – Положення), містить виняток із підходу описаного вище Закону. Абзац другий пункту 104 Положення встановлює можливість для військовослужбовців без вищої освіти бути призначеними на посади молодшого офіцерського складу. Так, відповідно до вказаної норми особи сержантського і старшинського складу (крім військовослужбовців строкової військової служби), які мають бойовий досвід та не мають вищої освіти, з урахуванням потреби доукомплектування ЗСУ в умовах особливого періоду можуть призначатися на посади, що підлягають заміщенню особами молодшого офіцерського складу. Призначення таких військовослужбовців здійснюється наказами посадових осіб

відповідно до номенклатури посад на період до призначення на ці посади офіцерів та за умови, що їм не будуть підпорядковані офіцери.

Водночас, керуючись абзацом другим пункту 39-1 Положення такі особи сержантського і старшинського складу військової служби за контрактом, які мають бойовий досвід, не мають вищої освіти та в умовах особливого періоду призначаються на посади офіцерського складу **продовжують проходити військову службу за контрактом осіб сержантського і старшинського складу.**

Вказане положення підзаконного акта дискримінує військовослужбовців та створює правову невизначеність стосовно рівня грошового забезпечення, обліку стажу на посаді, інших питань проходження служби, адже особа одночасно виконує обов'язки офіцера, але продовжує службу за контрактом осіб сержантського і старшинського складу.

Іншим проблемним аспектом комплектування ЗСУ посадовими особами офіцерського складу є обмеження, передбачене абзацом шостим частини першої статті 20 Закону: на військову службу за контрактом осіб офіцерського складу приймаються військовослужбовці, резервісти, військовозобов'язані, які не мають військових звань офіцерського складу, громадяни призовного віку, особи, які здобули вищу освіту за ступенем не нижче бакалавра, віком **від 20 до 30 років** та які успішно завершили курс військової підготовки офіцерського складу у вищому військовому навчальному закладі або військовому навчальному підрозділі закладу вищої освіти.

Водночас, такий підхід на час особливого періоду є дискусійним, адже пункт 7 частини першої статті 22 Закону передбачає, що граничний вік перебування на військовій службі для військовослужбовців, які проходять військову службу під час особливого періоду, з числа рядового, сержантського і старшинського складу, молодшого та старшого офіцерського складу становить до 60 років.

Отже, граничний вік у 30 років, передбачений в описаній нормі статті 20 Закону, потребує перегляду.

2. Мета і завдання законопроекту.

Основним завданням даного законопроекту є забезпечення комплектування Збройних Сил України посадовими особами офіцерського складу на особливий період.

3. Загальна характеристика та основні положення законопроекту.

По-перше, пропонується в абзаці шостому частини першої статті 20 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» встановити, що на особливий період на військову службу за контрактом осіб офіцерського складу приймаються особи у віці від 20 до 40 років.

По-друге, частину першу статті 20 Закону пропонується доповнити новим абзацом, який передбачає у період дії воєнного стану можливість прийняття на військову службу за контрактом осіб офіцерського складу з одночасним присвоєнням первинного військового звання офіцерського складу осіб сержантського і старшинського складу, які проходять військову службу за контрактом або військову службу за призовом під час мобілізації, військову службу за призовом осіб із числа резервістів в особливий період за умови, що такі особи мають бойовий досвід та проходили військову службу в районах ведення воєнних (бойових) дій не менше 6 місяців. Прийняття на військову службу за контрактом у цьому випадку не здійснюється протягом строку дії дисциплінарних стягнень. При цьому, наявність вищої освіти не вимагається.

Крім того, усвідомлюючи потребу у належній підготовці новопризначених офіцерів та враховуючи реальну можливість проведення такої підготовки, пропонується таке «гнучке» положення: особи, які призначаються на офіцерські за нововведеною підставою, проходять курс військової підготовки за напрямом, що відповідає профілю службової діяльності до призначення на посаду або після призначення (але не пізніше ніж протягом 6 місяців з дня припинення чи скасування воєнного стану).

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

Суспільні відносини у цій сфері регулюються Законом України «Про військовий обов'язок і військову службу».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація положень цього законопроекту не потребуватиме видатків Державного бюджету України.

6. Очікувані правові та соціальні наслідки прийняття законопроекту

Прийняття проекту Закону та його реалізація забезпечить комплектування Збройних Сил України посадовими особами офіцерського складу із реальним бойовим досвідом і, як наслідок, посилить оборонний потенціал держави.

Народні депутати України

